

۱. مدیریت آبیاری و حفظ رطوبت خاک

تابستان فصل بالاترین میزان تبخیر و تعرق در باغ است. اگر برنامه آبیاری به‌درستی تنظیم نشود، درخت دچار استرس شدید شده و اثرات آن به شکل سوختگی برگ‌ها، ریزش میوه و کاهش کیفیت محصول ظاهر می‌شود.

زمان‌بندی و روش صحیح آبیاری

بهترین زمان برای آبیاری باغ، اوایل صبح قبل از داغ شدن هوا یا اواخر شب است. آبیاری در ساعات وسط روز باعث تبخیر سریع آب، داغ شدن ریشه‌ها در گل ایجادشده و وارد شدن شوک حرارتی به درخت می‌شود. همچنین به‌جای آبیاری‌های سطحی و کوتاه‌مدت، آبیاری عمیق انجام دهید تا ریشه‌ها به عمق خاک هدایت شوند و در برابر نوسانات دمایی مقاوم‌تر بمانند. اگر از سیستم قطره‌ای استفاده می‌کنید، حتماً خروجی نازل‌ها را چک کنید تا ناشی از رسوبات نمکی دچار گرفتگی نشده باشند.

محافظت از رطوبت با مالچ‌پاشی

برای کاهش تبخیر آب از سطح خاک، پوشاندن سایه‌انداز درخت با مالچ یا خاک‌پوش بسیار موثر است. می‌توانید از کاه و کلش، چپیس چوب یا بقایای گیاهی خشک استفاده کنید. توجه داشته باشید که مالچ نباید به تنه اصلی درخت بچسبد؛ حداقل ۱۰ تا ۱۵ سانتی‌متر فاصله بین مالچ و تنه رعایت کنید تا محیط مناسبی برای رشد قارچ‌های طوقه مانند گموز ایجاد نشود. ضخامت ۵ تا ۱۰ سانتی‌متر از مالچ برای خنک نگه داشتن خاک و جلوگیری از رشد علف‌های هرز کافی است.

۲. برنامه تغذیه و کوددهی تابستانه

در طول تابستان هدف از کوددهی، تقویت جدار سلولی میوه، افزایش سایز و مقاوم‌سازی درخت در برابر گرما و خشکی است، نه تحریک رشد شاخه‌های جدید.

عناصر کلیدی برای تابستان

- **پتاسیم:** این عنصر نقش اصلی را در تنظیم روزه‌های برگ و کاهش هدررفت آب دارد. همچنین باعث افزایش حجم، شیرینی و رنگ‌گیری بهتر میوه می‌شود. مصرف پتاسیم هم از طریق آب آبیاری و هم به صورت محلول‌پاشی در اواسط تا اواخر تابستان بسیار توصیه می‌شود.
- **کلسیم:** کلسیم باعث استحکام بافت میوه شده و از افت کیفیت، لکه‌دار شدن و نرم شدن میوه پیش از برداشت جلوگیری می‌کند. بهترین روش مصرف کلسیم، محلول‌پاشی مستقیم روی برگ و میوه در ساعات خنک روز است.
- **عناصر کم‌مصرف (میکرو):** در صورت مشاهده زردی بین رگبرگ‌ها یا ضعف عمومی، کودآبیاری میکرومیکس به صورت ترکیبی یا جداگانه آهن، روی و منگنز و بور می‌تواند عملکرد و سبزی‌نگی درخت را افزایش دهد.

- ماده آلی (کودهای مایع ماهی، فولویک اسید و اسید هیومیک) قلب تپنده و زیربنای خاک‌های حاصلخیز است؛ به‌ویژه در باغات پسته که اغلب در خاک‌های شنی، فقیر و شور کشت می‌شوند.

اهمیت و وظایف اصلی:

بهبود ساختار خاک: خاک‌های سنگین (رسی) را سبک و نفوذپذیر کرده و به خاک‌های سبک (شنی) چسبندگی و قوام می‌بخشد.

افزایش نگهداشت آب: مانند اسفنج عمل کرده، ظرفیت نگهداری رطوبت در خاک را به شدت بالا می‌برد و درخت را در برابر تنش خشکی و گرمای تابستان مقاوم می‌کند.

افزایش جذب کودهای شیمیایی: (CEC) ظرفیت تبادل کاتیونی خاک را افزایش داده و مانع از شسته شدن کودهای شیمیایی و هدر رفتن آن‌ها می‌شود.

تغذیه و فعال‌سازی میکروارگانیسم‌ها: بستر زیستی و غذا برای باکتری‌ها و قارچ‌های مفید خاک را فراهم می‌کند تا عناصر بلوکه‌شده (مثل فسفر و آهن) را برای ریشه آزاد کنند.

کاهش اثرات شوری: با آزادسازی اسیدهای آلی، اسیدیته (pH) موضعی اطراف ریشه را کاهش داده و اثرات سوء شوری خاک و آب را تعدیل می‌کند.

نکته کلیدی: کود شیمیایی بدون ماده آلی مانند غذا دادن به دستگاه گوارشی بیمار است؛ تا خاک ماده آلی کافی نداشته باشد، درخت نمی‌تواند کودهای شیمیایی را به خوبی جذب کند.

یک نکته بسیار حیات (مصرف درست و متعادل کودهای نیتروژن) از مصرف بیش از حد کودهای نیتروژن به‌بالادست (مانند اوره) در اواخر تابستان کاملاً پرهیز کنید. این کار باعث رشد شاخه‌های جوان و نازکی می‌شود که تا زمستان چوبی نمی‌شوند و در برابر سرمای پاییز و زمستان به شدت آسیب می‌بینند.

۳. هرس سبز (تابستانه) و تنک کردن میوه

هرس تابستانه برخلاف هرس زمستانه کاملاً سبک است و هدف آن حذف بخش‌های اضافی برای هدایت نور و انرژی به سمت میوه‌هاست.

حذف نرک‌ها و پاجوش‌ها

پاجوش‌هایی که از ریشه یا پای تنه بیرون می‌زنند و همچنین شاخه‌های عمودی و بدون گل (نرک‌ها) را از ته قطع کنید. این شاخه‌ها بدون اینکه محصولی بدهند، بخش زیادی از آب و مواد غذایی درخت را مصرف می‌کنند. علاوه بر این، با سبک کردن شاخه‌های درهم‌تنیده در مرکز تاج، نورگیری برگ‌های داخلی و جریان هوا بهتر شده و خطر بروز بیماری‌های قارچی کم می‌شود.

تنک کردن میوه‌های اضافی

اگر درخت شما بار بسیار سنگینی دارد، حتماً بخشی از میوه‌ها را تنک کنید. بار بیش از حد باعث شکستن شاخه‌ها، کوچک ماندن میوه‌ها و مبتلا شدن درخت به پدیده سال‌آوری (باردهی یکسال در میان) می‌شود. میوه‌های ضعیف، ریز، آفت‌زده یا تغییر شکل یافته را بچینید تا بین میوه‌های سالم فاصله مناسبی ایجاد شود.

۴. کنترل آفت‌ها، بیماری‌ها و استرس گرمایی

هوای گرم و خشک تابستان بهترین شرایط را برای طغیان آفت‌های خاصی فراهم می‌کند که باید به طور مداوم پایش شوند.

پایش و مدیریت آفت‌ها

- **کنه‌ها (مانند کنه قرمز و دو نقطه‌ای):** گردوخبار و هوای گرم باعث طغیان کنه می‌شود. علائم آن تارپتک بستن و برنزه شدن رنگ برگ‌هاست. شستشوی تاج درختان با آب و صابون‌های شوینده مخصوص کشاورزی یا استفاده از کنه‌کش‌های مناسب در زمان مشاهده، راهکار اصلی کنترل است.
- **کرم‌های میوه‌خوار:** با نصب تله‌های فرمونی، زمان اوج پرواز پروانه‌ها را شناسایی کرده و پیش از ورود کرم به داخل میوه، سمپاشی هدفمند انجام دهید.
- **پسیل و شته‌ها:** زیر برگ‌ها را به طور مرتب بررسی کنید و در صورت بالا رفتن تراکم، از کارت‌های چسبنده زرد یا کارت‌های آبی و در صورت نیاز سموم مناسب استفاده کنید.

حفاظت در برابر آفتاب‌سوختگی و گرم‌زدگی

- **محلول‌پاشی سیلیکات پتاسیم:** پاشیدن سیلیکات پتاسیم روی درخت، لایه‌ای شیشه‌ای و نازک ایجاد می‌کند که مثل ضدآفتاب عمل کرده و دمای درخت را چند درجه کاهش می‌دهد. این کار جلوی آفتاب‌سوختگی میوه و برگ را می‌گیرد. همچنین مقاومت درخت در برابر آفت و بیماری بالا می‌رود.
- **رنگ‌آمیزی تنه:** تنه درختان، به‌ویژه درختان جوان را با رنگ پلاستیک سفید پایه آب تا محل اولین شاخه رنگ بزنید. این کار از آفتاب‌سوختگی و ترک خوردن پوسته تنه جلوگیری می‌کند.

۵. بهداشت عمومی باغ و اقدامات تکمیلی

- **حذف علف‌های هرز:** علف‌های هرز رقیب اصلی درخت در جذب آب و مواد غذایی هستند و مکان امنی برای تکثیر آفت‌ها محسوب می‌شوند. آن‌ها را با علف‌زن یا داس پاکسازی کنید.

- **جمع‌آوری میوه‌های ریخته شده:** میوه‌هایی که روی زمین می‌افتند منبع اصلی عفونت‌های قارچی و زمستان‌گذرانی آفت‌ها هستند. روزانه آن‌ها را جمع کرده و از باغ خارج کنید یا عمیقاً چال کنید.
- **قیم‌گذاری شاخه‌ها:** زیر شاخه‌های پر بار که از شدت وزن میوه خم شده‌اند، پایه‌های چوبی محکم قرار دهید تا در اثر وزش باد یا سنگینی میوه دچار شکستگی نشوند.